

Willem VERMANDERE

Kunstenaar en zeventig

Het grote publiek kent hem als zanger, maar zelf noemt Willem VERMANDERE zich allereerst een beeldhouwer, „die af en toe een beetje zingt”. Op zijn zeventigste doet hij beide nog altijd even graag. Onlangs bracht hij met zijn liedjes over de dingen des levens nog een hele weide in vervoering op Festival Dranouter.

‘Nu pas begin ik het een beetje te kunnen’

Lieve WOUTERS

Geen Steenkerkenaar die het huis van de Vermanderes niet weet staan. Loop je iets te snel het pad van de pittoreske Sint-Laurentiuskerk af, dan sta je al in de voortuin. Die wordt bewaakt door twee ‘titanen’, uit steen gehouwen figuren, die spontaan opgeweld lijken uit de handen van de meester. In zijn woonkamer smeken gitaren, fluiten en klarinetten, een drukpers, boeken en nog zoveel meer om zijn aandacht.

–Op je zeventigste nog een festivalweide in beweging zetten, wat doet dat met een mens?

Dat woordje ‘nog’ stoort me een beetje. Ik voel me niet oud. Integendeel, ik heb het gevoel dat ik mijn stiel nu pas begin te kunnen. Akkoord, ik schrijf minder liedjes dan tien, vijftien jaar geleden. Vaak voel ik me geremd, omdat ik denk dat ik bepaalde gedachten eerder al beter heb verwoord. Maar het schrijven van melodieën en het brengen van de liedjes gaat me beter af. Op het podium ben ik meer een theaterman geworden.

Toegegeven, dat jonge mensen mijn liedjes nog ontdekken, dat ze zien dat je overeind blijft voor zo veel mensen, dat je ze stil kunt maken, dat is prachtig. Blijkbaar kunnen ze zich nog wel herkennen in de boodschap van een liedje als *Onderweg*. Iedereen moet voor zichzelf uitmaken waar hij naartoe wil in het leven.

Toch vrees ik dat er een tijd zal komen waarin ze mijn taal niet meer zullen verstaan. Die is immers doorspekt van religieuze verwijzingen, die almaar minder mensen nog herkennen.

–U zingt geregeld over dood en vergankelijkheid. Hoe kijkt u aan tegen de ouderdom die nu onvermijdelijk voor de deur staat?

Je moet daar niet meer aandacht aan schenken dan nodig. Zorg goed voor jezelf, maar weet dat je veel meer dan dat niet zelf in de hand hebt. Mijn moeder wordt 97. Ze woont nog altijd thuis. Naar het „gesticht” wil ze niet, zo „tussen al die oude mensen”. Twee van mijn broers zijn al overleden. Ons eerste kleinkind, Runeke, hebben we moeten afstaan toen het dertien maanden was. Je kunt niet bewust leven, als je de dood niet accepteert.

–Wat is voor u het geheim van een gelukkig leven?

Laat me het zeggen met een parabel uit het evangelie. Zoals de koopman die een parel vindt van grote waarde en daarvoor alles geeft wat hij bezit, zo moet een mens in zijn leven ontdekken waarvoor hij gemaakt is en daar ten volle voor gaan. Het

rijk der hemelen, dat is het leven nu en hier tot volheid brengen, de ballast overboord gooien en dat ene waarvan je overtuigd bent geraakt, tot volle wasdom brengen.

Dat betekent ook dat je voor andere dingen *niet* kiest. Niet toevallig komt na die vergelijking van het Rijk Gods de uitspraak van Jezus dat een kameel nog makkelijker door het oog van de naald kruipt, dan dat een rijke het Rijk Gods binnenkomt. Die rijke heeft het moeilijk om zich helemaal beschikbaar te maken voor zijn talenten. Hij wil eerst nog een villa met een zwembad, een chique wagen, een carrière.

–Waarvan kunt u echt genieten?

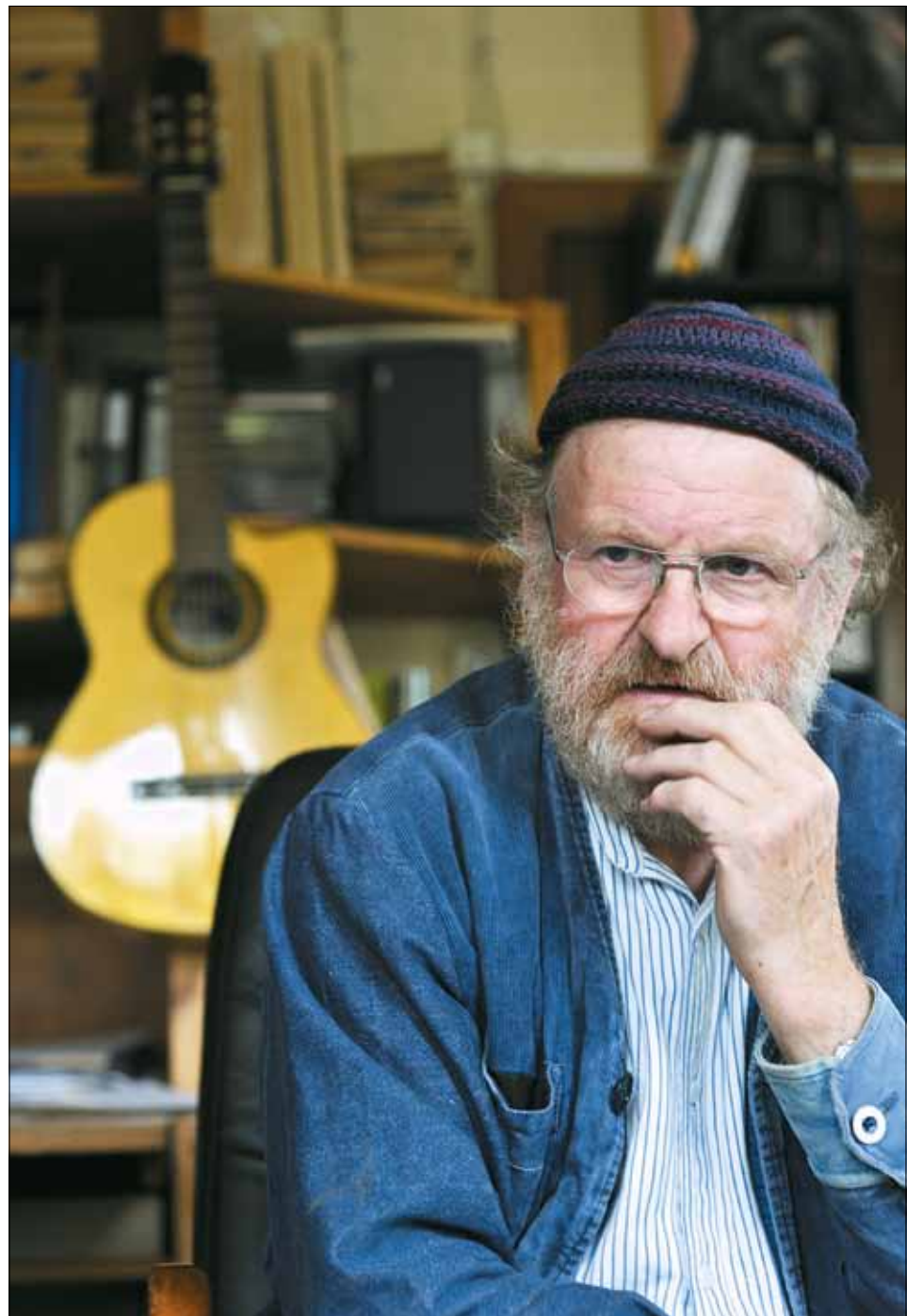
Van een pintje in mijn stamcafé, van een goed boek, van de kinderen die langskomen... en af en toe een helder moment.

–Hoewel u grote vraagtekens plaatst bij het geloof, blijven uw liedjes en beeldhouwwerk ervan doorspekt. Wat betekent het verhaal van „die man uit Nazareth” nog voor u?

Nadat Henri Matisse de kapel van de Rozenkrans in Vence voor de dominicanessen daar had gerealiseerd, vroeg Picasso hem of hij misschien weer gelovig was geworden. „Als ik schilder wel, ja”, had Matisse geantwoord. Bij mij is het ook zo.

„Als we het hier op aarde al te gortig maken, voer die hel voor mijn part dan maar weer in”

Als mensen me vragen of ik nog geloof, dan bedoelen ze eigenlijk of ik nog geloof in het leven na de dood. Wat weet ik daarvan? Die man van Nazareth vertelde verhalen en die zijn in de loop van de geschiedenis almaar weer uitgelegd en ingekleurd. De kunstenaar voegt er op zijn

Kunst is voor Willem Vermandere de parel van het Rijk Gods. © Violet Corbett Brock

beurt zijn verbeelding aan toe. Het zijn niet meer dan verhaaltjes, maar ze kunnen niettemin erg troostend en waardevol zijn. De verbeelding kan ons dichter bij de waarheid brengen dan veel wetenschap kan doen.

„Wat hebben ze ons vroeger veel wijs-gemaakt over hel en verdoemenis”, hoor je veel mensen klagen. Ze hebben gelijk, maar als we het hier op aarde al te gortig maken, voer die hel voor mijn part dan maar weer in. Daarvoor is hij indertijd precies bedacht geweest.

Toen ik in mijn tweede jaar theologie het klooster vaarwel zei, wilde ik heel die christelijke opvoeding uit mijn leven wegvegen. Maar dat kun je niet. Zoveel jaar later ontdek je de rijkdom van wat je meegekregen hebt. Eigenlijk heb ik de best mogelijke opleiding gehad om artiest te worden. Filosofie, theologie, godsdienstwetenschappen... allemaal theorie over dingen waar we weinig of niets van af weten, maar toch met een grote waarheid en wijsheid.

Wat er voor mij van dat alles overeind blijft? Luister naar mijn liedjes.

–‘Alles gaat over’ is de titel van uw nieuwe album. In het gelijknamige liedje zingt u dat alleen in verhalen een rechtvaardige wereld bestaat. Het leven is een mysterie dat we nooit zullen verstaan. Mij doet die gedachte denken aan het Bijbelboek Prediker. Voelt u daar een verwantschap mee?

Toevallig of niet, ik maakte een cyclus van twaalf prenten over Prediker. Een deel daarvan wordt momenteel tentoongesteld in de kerk hier. Het zijn houtsneden, zelf gedrukt. Ik denk dat Prediker ons behoedt voor de tirannie van de letterlijkheid. Net als bij mij is er bij de schrijver van dit Bijbelboek ruimte voor twijfel en relativering.

Nog tot 13 september stelt Willem Vermandere een keuze aan schilder-, teken- en beeldhouwwerken tentoon in en aan de Sint-Laurentiuskerk in Steenkerke, dagelijks van 10 tot 12 en van 14 tot 18.30 uur.